

УДК 330.101

О. В. Горняк

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова,
факультет економіки ІМЕМ, кафедра економічної теорії та міжнародних
економічних відносин
вул. Дворянська, 2, Одеса, 65026, Україна

ФІРМА В ЕВОЛЮЦІЙНІЙ ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН

В статті розглянуті методологічні принципи аналізу сучасної фірми представниками еволюційної теорії економічних змін. Їх аналіз відрізняється від інших теорій фірми тим, що вони розглядають не окрему фірму, а її популяцію (групу). В основі поведінки фірми лежать рутини та уміння. Динамізм, що покладений в основу аналізу, дає можливість представникам даного напрямку економічної теорії глибше розкрити природу сучасних фірм. **Ключові слова:** фірма, еволюційна теорія економічних змін, уміння, знання, рутини, компетенції, популяція фірм.

В сучасній економічній теорії виникли і досить швидко розвиваються нові напрями дослідження реальних економічних процесів, серед яких еволюційна теорія економічних змін є чи не наймолодшою. Врахуючи те, що вона, як і інші новітні течії, створює нову парадигму економічної теорії, а також її особливу увагу до фірми, до мікроекономічних досліджень, можна вважати її досить перспективним і багатообіцяючим напрямом розвитку економічної науки. Еволюційна теорія в центр дослідження ставить підприємство, причому не його теоретичну модель, відірвану від практики, а підприємство реальне, і це привертає особливу увагу до даної теоретичної конструкції практиків. Особливої значимості підходи еволюційної теорії до аналізу підприємства набувають в умовах трансформаційної економіки, де невизначеність і швидкі зміни зовнішнього середовища ставлять перед фірмами складні і неоднозначні завдання, вирішення яких потребує знання не лише практики, оскільки досвіду ринкових відносин все ще бракує, але і теорії.

Метою даної статті в зв'язку з вищенаведеним є дослідження сутності фірми на основі методологічних підходів еволюційної теорії економічних змін і узагальнення можливостей застосування даної теоретичної концепції до аналізу реальних підприємств, функціонуючих в різних економічних умовах.

Теоретичною базою для написання статті стали роботи відомих західних економістів А. Алчяна, С. Вінтера, Р. Нельсона, Е. Пенроуз, які досить послідовно і на високому теоретичному рівні розглядають проблематику еволюційної теорії.

Еволюційна теорія розкриває потенційні можливості і поведінку фірм, що функціонують в ринковому середовищі, а також аналізує

явища, пов'язані з економічними процесами, викликаними змінами у попиту на продукцію, в умовах пропозиції факторів виробництва або нововведеннями з боку фірми [1, с. 19]. В той же час еволюційна теорія економічних змін при дослідженні фірми використовує ідеї біхевіористів. Спираючись на роботи Г. Саймона, біхевіористи особливу увагу приділяють обмеженій раціональності у поведінці фірми, яка пояснюється когнітивними можливостями обробки інформації і ціною доступу до неї. Тому при прийнятті рішення фірма користується відносно простими правилами і процедурами, які не можна вважати оптимальними з точки зору глобальних розрахунків, тобто в кінцевому рахунку фірми керуються принципом розумної достатності [2]. Але на відміну від біхевіористів, еволюційну теорію більш цікавлять економічні зміни. Тому погоджуючись з біхевіористським принципом задовольняючого результату, еволюційна теорія зосереджує увагу на поведінці галузі, що відрізняється від поведінки окремої фірми.

Дослідження еволюціоністів базуються також на ідеях О. Е. Вільямсона. В деяких їх моделях правила прийняття рішень або тактика подібна до стратегічної поведінки фірми [3]. Головною відмінністю від стратегічної теорії фірми є заперечення погляду на фірму як на оптимізуючий суб'єкт економіки. В той же час погляди еволюціоністів багато в чому співпадають з поглядами А. Сміта, К. Маркса, які теж мали чітко виражений еволюційний характер.

Попередником еволюційної теорії можна вважати також А. Маршалла, істинний науковий інтерес якого знаходився в сфері економічної динаміки, оскільки метою економіста, на його думку, є скоріше економічна біологія, ніж економічна механіка [4, с. 63]. Дослідженням економіки в нескінченних змінах займався А. Пігу, для якого відправною точкою були економічні зміни і уповільнена реакція на них економічних інститутів [5].

Особливо слід зазначити вплив на еволюційну теорію ідей Й. Шумпетера. Одним із його положень, що ввійшли до еволюційної теорії фірми, є уявлення про інновації як про відхід від рутинної поведінки — і твердження, що вони постійно призводять до порушення рівноваги. Економіку він представляє як специфічний світ комбінацій, де кожна з них є одиничним способом поєднання продуктивних сил, за допомогою якого створюється одиничний продукт. Сукупність комбінацій Й. Шумпетер поділяє на дві множини: старі і нові комбінації. При цьому важливою особливістю формування кожної нової комбінації є те, що нова комбінація повинна забрати необхідні їй засоби з тієї чи іншої старої комбінації [6]. Тому всі економічні суб'єкти як для Й. Шумпетера, так і для еволюціоністів є різнорідними:

— новатори, що проектують, розробляють і впроваджують нові технології, продукти, структури, створюють нові чи модернізують старі фірми, впливають на зміни в інституціональній структурі суспільства;

— консерватори, що експлуатують існуючі технології, виробляють "старі" види продукції, діють в межах існуючих фірм і прагнуть до незмінності інститутів.

Поділ економічних суб'єктів на новаторів і консерваторів є вихідним пунктом еволюційної теорії фірми. Ігноруючи такий поділ, неокласики не в змозі повноцінно аналізувати економічну еволюцію і технологічний прогрес як її головний двигун, оскільки впровадження нових способів виробництва і нових товарів несумісне з досконалою конкуренцією, тому остання завжди тимчасово руйнувалась там, де з'являлося щось нове.

Таким чином, методологічними принципами дослідження фірми в еволюційній теорії є:

- відмова від оптимізації і методологічного індивідуалізму;
- акцент на дослідженні економічних змін: ринкова економіка — це динамічна система;
- застосування біологічних аналогів, сукупність фірм розглядається як популяція;
- врахування ролі історичного часу, акцент на незворотності минулого і наявності динамічних феноменів, що є результатом минулої траєкторії розвитку, яка призводить до неоптимальних сучасних результатів;
- в поведінці економічних агентів головну роль відіграють рутини, що є стійкими стереотипами поведінки;
- оскільки економічні зміни не мають внутрішньої тенденції до забезпечення оптимального результату, держава може відіграти позитивну роль, особливо в сфері технічного прогресу [1].

Еволюційна теорія фірми базується на двох поняттях: уміла поведінка індивідів і рутина. При цьому еволюціоністи вважають, що уміння індивідів є аналогом рутин фірм, тому можна зрозуміти роль рутинізації для функціонування фірми шляхом вивчення ролі умінь у функціонуванні індивіда. Під умінням розуміють потенційну можливість правильно, без помилок здійснювати деяку послідовність скоординованих дій, яка зазвичай є ефективною з точки зору досягнення мети, якщо ці дії здійснюються в нормальних для них обставинах. Можна виділити такі головні характеристики умінь:

- 1) уміння запрограмовані, оскільки вони складаються з послідовності кроків, при цьому кожний наступний крок приводиться в дію по закінченні попереднього;
- 2) знання, що знаходяться в основі умілого виконання, є значною мірою знаннями неявними, оскільки виконавець автоматично виконує роботу, не вдаючись в деталі і не може повністю описати ці деталі;
- 3) реалізація уміння включає в себе численні "акти вибору", але при цьому вибір здійснюється значною мірою автоматично, і виконавець не усвідомлює, що зробив вибір [1, с. 95].

Розглянуті характеристики умінь свідчать про їх спорідненість із певними програмами, а це, в свою чергу, споріднює їх з комп'ютерними програмами. Аналогія комп'ютерних програм і умінь підтверджується такими характеристиками:

- програма функціонує як єдине ціле, що обумовлено існуванням одиниць, які розпізнаються. Її виконання звичайно більш складне, ніж дії, що ініціюють дану роботу;
- схема організації програми послідовна, вона має початок і кінець, хоча і досить умовний;
- виконання комп'ютерної програми є автоматичним у буквальному розумінні. Вміле виконання роботи працівником є автоматичним у тому розумінні, що більшість деталей роботи виконується без усвідомлення акту;
- швидкість і точність, з якою комп'ютер виконує своє завдання, за умови наявності складеної відповідним чином програми [1, с. 96–98].

В той же час уміння тісно пов'язані зі знаннями, перш за все зі знаннями неявними. Йдеться про те, що працівник може легко зробити певну складну операцію, але він буде не в змозі пояснити, як він це робить. Неявність знань, що лежать в основі умінь — поняття відносне, оскільки одне і те ж знання для одних людей буде більш явним, а для інших — менш явним.

Існує багато різних визначень умінь та знань як в економічній, так і в соціальній літературі. В зв'язку з цими визначеннями виникає проблема ідентифікації факторів, що визначають міру неявності, тобто міркування щодо того, що в одних випадках неявні знання є більш важливими, в інших — менш важливими.

Як попередній крок можна розглядати джерела виникнення меж можливостей артикуляції знаннями. Перш за все, мають місце межі, які накладаються можливою швидкістю передачі інформації за допомогою повідомлень, виражених символами. Ця швидкість може бути набагато нижчою від швидкості, що необхідна або адекватна для реального виконання. Сюди також необхідно віднести такі поняття як казуальна глибина знання (психомоторні уміння) і узгодженість між цілим та його складовими.

Багато операційних знань залишається неявними, тому що вони не можуть бути досить швидко артикульованими, тому що неможливо артикульовати все необхідне для успішного виконання і тому, що мова не може одночасно слугувати і для описання зв'язків, і для характеристики об'єктів. Незважаючи на те, що реалізація умінь, включає в себе відбір варіантів поведінки, сам процес відбору відбувається автоматично, тобто тип вибору, що має місце в процесі реалізації уміння, — це вибір без обдумування.

Головною метою дослідження індивідуальних умінь є формування відправного пункту для оцінки відповідних проблем великої і складної організації. Дії досвідченого бізнесмена, що переслідує мету матеріальної користі, є індивідуалізованою реалізацією складного вміння. Ключовим поняттям даної теоретичної схеми є рутини. В еволюційній теорії цей термін відноситься до постійно повторюваного шаблону діяльності всієї організації, до індивідуального уміння або до ефективного функціонування [1, с. 120]. Таким чином, рутини знач-

ною мірою є аналогом звичок з тією різницею, що перші багато в чому мають неусвідомлений характер.

Поняття рутини є базовим в еволюційній теорії фірми. Воно є загальним терміном для всіх нормальних і передбачуваних зразків поведінки (дій) фірми. У відповідності до даної теорії поведінка фірми управляється не оптимізаційними розрахунками, а рутинами. Це означає, що у разі зміни навколишнього середовища фірми не завжди змінюють свою поведінку, що суперечить неокласичній теорії¹. Фірми погоджуються на заміну старих рутин новими лише за надзвичайних обставин.

При цьому процес зміни рутин, що називається пошуком, управляється відповідними рутинами. Причини стійкості рутин полягають в тому, що:

- 1) рутини є своєрідними активами фірм, на придбання яких були здійснені певні витрати, тобто рутини пов'язані з безповоротними витратами. Заміна старих рутин новими вимагає більших витрат;
- 2) зміна рутин може призвести до погіршення (або навіть до розриву) відносин даної фірми з її партнерами або відносин всередині фірми;
- 3) рутини стійкі також внаслідок їх неусвідомлюваності [1].

Сукупність умінь або рутин, які може виконувати конкретний член організації за деяких умов, називається репертуаром даного члена. Хоча на локальні умови, в яких працює окремих член організації, а, значить, і на його ймовірну поведінку, впливає діяльність інших працюючих членів організації, слід розуміти, що одночасні з ним дії інших членів не є передумовою його важливих дій. Найсуттєвіша координуюча інформація зберігається у рутинному функціонуванні організації і запам'ятовується шляхом повтору [7, с. 150].

Отже, регулярне повторення однакових дій забезпечує передачу необхідних компетенцій як у часі, так і оточенню. Звідси зрозуміло, чому воно створює конкурентні переваги фірми. При цьому, як вважають еволюціоністи, компетенції зростають завдяки різноманітним механізмам привчання, яке можна трактувати як процес, завдяки якому повторення та експериментування забезпечують краще і швидше виконання завдань, а також відкривають нові можливості виробництва. Компетенції, що регулярно використовуються, не тільки запам'ятовуються, але і вдосконалюються завдяки привчанням. І, навпаки, компетенції, що не використовуються, "вивітрюються", зникають як стратегічні складові фірми [8, с. 139-140]. Еволюційна фірма, таким чином, визначається як сукупність індивідуальних і організаційних компетенцій, які вона утримує. Ці компетенції, інтегровані нею з багатьох прихованих знань, закріплені в рутині фірми і, в основному, зростають завдяки механізму привчання. Виходячи з цього, фірма

¹ Особливо наочно це виявляється у трансформаційній економіці. Навіть через десятиліття існування в нових ринкових умовах акціоновані підприємства поведуть себе так, як за умов планової економіки.

вписується в траєкторію специфічного технологічного розвитку, потенційно неоптимального.

В зв'язку з цим виникає необхідність з'ясувати, як еволюціоністи трактують ринок. На відміну від неокласиків, для яких ідеальним ринком є модель досконалої конкуренції, еволюціоністи вважають, що новатори, виходячи на ринок зі своїми інноваціями, протягом деякого часу є монополістами в даній галузі. Епіцентром конкуренції з погляду еволюційної теорії є боротьба новаторів і консерваторів за ринки збуту і ресурсів. При цьому новатори витісняють частину найменш ефективних консерваторів з економічного простору, за рахунок чого відбувається економічний і технологічний прогрес. Класичний принцип максимізації прибутку характерний лише для групи новаторів, оскільки консерватори зорієнтовані на критерії виживання і намагаються не стільки збільшити прибуток, скільки зберегти його.

Неокласичний рух до рівноваги між попитом і пропозицією на ринку еволюціоністи розглядають як протилежність раціональному. Для них нерівновага є однією з основних умов розвитку. Зміна технологій є нерівномірним процесом, оскільки потреби виробництва в старих технологіях з часом все менші, ніж можливості їх виробництва, а потреби в нових технологіях — значно більші в порівнянні з можливостями їх виробництва. Якраз ця оставина обумовлює створення прибутку від нововведень. Тут діє фактор невизначеності, що породжує інноваційні ризики. Але вони цілком узгоджуються з нерівноважною природою інноваційного надприбутку — квазіренти. Еволюційна теорія на відміну від класичної орієнтується на вивчення особливостей технологічно прогресуючої економіки, в якій поняття максимізації прибутку несумісне з науково-технічним прогресом і повинно бути замінено на поняття сатисфайтингу.

В еволюційній теорії економічних змін аналізується не окрема фірма, а популяція фірм, кожна з яких характеризується в заданий період низкою фазових змінних: величиною капіталу, технікою, що використовується, продуктивністю, політикою науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок (НДДКР) тощо. Крім того, в еволюційних моделях фірми, розроблених Р. Р. Нельсоном та С. Дж. Вінтером, закладені певні поведінкові постулати, що стосуються діяльності фірми у сферах досліджень та інвестицій. В них є також умови, які пов'язують ціни факторів виробництва і продукції з попитом на фактори і пропозицією продукції. Слід зазначити, що не у всіх моделях є повний набір змінних та умов, але кожна характеризується наявністю тих чи інших фазових змінних, поведінкових постулатів та ринкових умов. При заданих значеннях фазових змінних в момент часу t указані постулати і умови дозволяють визначити розподіл ймовірностей за набором фазових змінних у момент часу $t+1$. Причиною того, що зазначені моделі мають ймовірнісний характер, а не детерміністський, є стохастичність результатів здійснюваного фірмами пошуку, прихованого у невизначеності і непередбачуваності технічних змін.

Моделі, розроблені Р. Р. Нельсоном та С. Дж. Вінтером, можна розподілити на два сімейства — більш ранні рівноважні і більш пізні та складні нерівноважні. Останні теж поділяються на ранні, в яких автори намагаються пояснити технічні зміни постулюванням сетисфайтингу на рівні наявної техніки і більш сучасні, в яких фірми застосовують сетисфайтинг по відношенню до політики НДДКР [9, с. 69].

В рівноважних моделях автори намагалися одержати точні аналітичні результати по відношенню до еволюції фірми в часі і розглядали селективну рівновагу. В центрі дослідження знаходиться відбір двох різних видів рутин. Одна з них — технологія, що застосовується у виробництві. Друга — правило прийняття рішень, що визначають коефіцієнт використання виробничих потужностей, а, значить, і рівень випуску. Таке правило пов'язує міру використання виробничих можливостей з відношенням ціни до змінних питомих витрат виробництва:

$$q = \alpha(P/c)k,$$

де q — випуск, k — капітал, P — ціна, c — змінні питомі витрати виробництва, а функція α — безперервна, монотонно не спадна, позитивна при достатньо високих значеннях аргумента і задовольняє нерівності:

$$0 \leq \alpha(\cdot) \leq 1 \text{ [1, с. 171-172]}$$

В галузі, що досліджується, виробляється єдиний однорідний продукт. Всі фірми, що її представляють, мають однакову кількість технологічних альтернатив виробництва продукту. Всі можливі технології характеризуються постійними коефіцієнтами витрат при змінних витратах і постійним ефектом масштабу. При всіх технологіях співвідношення випуску продукції при повному використанні виробничих потужностей і основного капіталу дорівнює одиниці. Технології відрізняються лише змінними витратами.

Фактори виробництва поставляються в галузь еластично, а їх ціни постійні. Формально систему можна охарактеризувати таким чином. Стан фірми в період t характеризується такими змінними: c_{it} , x_{it} , k_{it} . Стан всіх фірм в період t визначає короткострокову функцію пропозиції для періоду t :

$$q_t = \Sigma q_{it} = \Sigma \alpha_{it} (P_t/c_{it})k_{it}.$$

Разом з функцією попиту $P_t = h(q_t)$ вона визначає P_t та q_t для короткострокового періоду. Наведені вище припущення відносно $h(\cdot)$ та $\alpha(\cdot)$ гарантують, що така короткострокова рівновага існує завжди [10].

Але передумови даної моделі, є дуже штучними оскільки вона не відображає реальної економічної структури. Тому моделі такого типу були замінені більш складними, нерівноважними. До них відносяться складні моделі комп'ютерної симуляції. Типовим прикладом ранніх моделей даного сімейства є модель, яка включає такі характеристики:

- 1) фірми діють за принципом сатисфайтингу на рівні наявної техніки, який після виконання певних умов вимагає пошуку нової техніки для заміни діючої в даний момент. Таким чином, фірми продовжують використовувати техніку до тих пір, поки одержуваний ними валовий доход на капітал є вищим певного рівня. Якщо доход падає, починається пошук нової техніки, або імітується техніка інших фірм;
- 2) модель передбачає "тест на прибутковість": фірми застосовують нову технологію в тому разі, якщо це приносить більш високий доход на капітал;
- 3) розширення фірм відбувається за рахунок самофінансування: джерелом інвестицій виступає їх валовий доход без амортизації і дивідендів;
- 4) вхід до галузі є вільним;
- 5) ставка заробітної плати почасти ендогенна, оскільки на неї впливає стан і поведінка галузі в цілому, а почасти екзогенна, оскільки вона відчуває вплив зовнішніх чинників. При цьому динаміка галузі має ймовірний характер, оскільки залежить від ймовірності успішного пошуку нової техніки [7, с. 70].

Для здійснення комп'ютерної симуляції систематично вар'ювалося 4 параметри моделі, при цьому кожний з них мав 2 значення, що дозволяло проаналізувати 16 різних випадків і навіть такі, в яких був врахований вплив наступних чинників: розмір дивідендів, інтенсивність процесу імітації нововведень, спрямованість на пошук нової техніки. В кожному з комп'ютерних запусків значення обраних параметрів для всіх фірм були однаковими, тому їх вплив проявлявся лише при порівнянні результатів різних запусків. Кожний з розглянутих випадків "програвався" комп'ютером протягом 50 періодів.

Більш пізні моделі даного сімейства відображають ще більш складні взаємодії між фірмами. Важливою рисою цих моделей є застосування фірмами сетисфайтингу по відношенню до НДДКР. Пошук нової техніки фірмами не ініціюється надзвичайними обставинами (наприклад, фінансовими труднощами). Для них цей пошук стає рутинною. Деякі фірми ведуть його як у руслі власних НДДКР, так і імітації, інші займаються лише імітацією. Результати і в першому і в другому випадках є цілком стохастичними: великі вкладення в НДДКР можуть принести невеликі результати, а малі вкладення, навпаки, — надзвичайно великі. В моделях пошуком займалися лише ті фірми, в яких валовий доход на капітал був нижчий контрольного рівня в 16 %. У випадку імітації ймовірність того, що фірма знайде конкретну технологію, пропорційна частці загального випуску галузі, що виробляється за даною технологією в даний період. Проблема заключається в тому, що фірмі *ex ante* невідомо, яка практика є найкращою, і її увагу привертають широко використовувані технології.

Моделі Р. Р. Нельсона і С. Дж. Вінтера близькі до концепції Й. Шумпетера, оскільки в них критикується неокласичний підхід, побудований на поняттях раціональності, максимізації та рівноваги. Але

вони досить далекі від неї в позитивному плані. В розглянутих моделях в залежності від створюваних передумов рівновага з неокласичними властивостями може як встановитися, так і ні. Це передбачається самою ідеєю сетисфайтингу: в той же час як фірми знаходять кращу техніку в порівнянні з тією, що використовують, десь може існувати техніка краща від знайденої, яка їм поки що просто невідома, тому оптимізація неможлива в принципі.

Зовнішнє для фірм економічне середовище також постійно змінюється і досить швидко по відношенню до швидкості пристосування до них з боку галузі в цілому. В результаті, незважаючи на зміни, неефективні фірми не встигають зникнути, і в кожний даний момент в галузі існують фірми з різними типами поведінки. Хоча в подібних моделях рівновага не встановлюється ніколи, вони можуть відображати так звані стійкі стани системи. Відносна частка ефективних і неефективних фірм може з часом встановлюватись на досить стабільному рівні. Для відображення таких стійких станів в модель вводяться параметри, що сприяють визначенню чіткого впливу різних наборів і значень параметрів на стан галузі.

В еволюційних моделях економіка представлена у вигляді безперервного потоку, в рамках якого спостерігаються деякі більш-менш стабільні структури. Це більш реалістичний погляд у порівнянні з неокласичним. Модель, що базується на еволюційній теорії, може пояснювати явища як мікро-, так і макрорівня, хоча при цьому вона дещо ускладнюється. Зростання складності супроводжується втратою прозорості, однак моделі містять співвідношення між зростанням витрат і зростанням випуску, а також між змінами у співвідношенні факторів виробництва. З точки зору методології економічного аналізу більш широке використання цих моделей фактично означає поворот від дедуктивно-аналітичного методу до індуктивно-описового, що для реальних фірм є дуже важливим, оскільки теоретичні концепції наближаються до практики їх функціонування.

Література.

1. Нельсон Р. Р., Уинтер С. Дж. Эволюционная теория экономических изменений. — М.: ЗАО "Финстатинформ", 2000. — 474 с.
2. Саймон Г. А. Теория принятия решений в экономической теории и науке о поведении. — Вехи экономической мысли. — Т. 2. Теория фирмы / Под ред. Гальперина В.М. — С.Пб.: Экономическая школа, 2000. — С. 54–72.
3. Вильямсон О. Е. Економічні інституції капіталізму. Фірма, маркетинг, укладання контрактів. — К.: АртЕк, 2001. — 458 с.
4. Маршалл А. Принципы экономической науки: Пер. с англ. — Т. 1 — М.: Прогресс, Универс, 1993. — 416 с.
5. Пигу А. Экономическая теория благосостояния: Пер. с англ. — М.: Дело, 1993. — 192 с.
6. Шумпетер Й. Теория экономического развития: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1982. — 455с.
7. Рюэг-Штюмм И. Системно конструктивная "теория фирмы" и управление процессами глубоких изменений на предприятии // Проблемы организации и практики управления. — 1998. — № 6. — С. 87–91.
8. Vouba — Olga O. L'economie de l'entreprise. — Paris: Editions du Seuil, 2003. — 208 с.

9. Уильямсон О. И. Вертикальная интеграция производства: соображения по поводу неудач рынка. — В. кн.: Вехи экономической мысли. Т. 2. Теория фирмы / Под ред. Гальперина В. М. — С.Пб.: Экономическая школа, 2000. — С. 33–53.
10. Шаститко А. Е. Предметно-методологические особенности новой институциональной экономической теории // Вопросы экономики. — 2003. — № 1. — С. 24–41.

О. В. Горняк

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
факультет экономики ИМЭМ, кафедра экономической теории и международных экономических отношений
ул. Дворянская, 2, Одесса, 65026, Украина

ФИРМА В ЭВОЛЮЦИОННОЙ ТЕОРИИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ

Резюме

В статье рассмотрены методологические принципы анализа современной фирмы представителями эволюционной теории экономических изменений. Их анализ отличается от других теорий фирмы тем, что они рассматривают не отдельную фирму, а их популяцию (группу). В эволюционной теории экономических изменений функционирование фирмы рассматривается с точки зрения естественного развития как биологического вида. В основе поведения фирмы лежат рутины и умения, которые постоянно видоизменяются. При построении модели предприятия-эволюционисты широко используют компьютерные программы. Организационные изменения, характерные для современных предприятий, динамизм экономических процессов предопределяют успех эволюционной теории экономических отношений в объяснении природы фирмы.

Ключевые слова: фирма, эволюционная теория экономических изменений, умения, знания, рутины, компетенции, популяция фирм.

Gornyak O.

Odessa National I.I. Mechnikov University,
faculty of economy, department of economic theory and international economic relations
St. Dvoryanskaya, 2, Odessa, 65026, Ukraine

FIRM IN EVOLUTIONAL THEORY OF ECONOMIC CHANGES

Summary

The article covers the methodological principles of the modern firm analysis of the representatives of the evolution theory of economic changes. Their analysis is different from the other firm theories, because they examine not a separate firm but a population of firms (a group of firms). There routines and skills are at the heart of firm behaviour. Dynamism that is a basis of analysis enables the representatives of this economic theory school to understand the nature of the modern firms more deeply.

Keywords: firm, evolutional theory of economic changes, ability, knowledge, routine, jurisdictions, population of firms.